

Perpinyà i Girona, avui: la llengua, la literatura

Francesc Feliu, Alà Baylac-Ferrer, Míriam Sellés (ed.)

Alà Baylac-Ferrer, Francesc Feliu i Míriam Sellés (eds.)

Perpinyà i Girona, avui. La llengua, la literatura

OBSERVATORI DE LES LLENGÜES
D'EUROPA I DE LA MEDITERRÀNIA

UNIVERSITAT DE GIRONA
2024

{linguaemundi 7

 Universitat
de Girona

 Documenta
Universitaria

CIP 804.99(448.9)(063) PER

Perpinyà i Girona, avui. La llengua, la literatura :

Observatori de les Llengües d'Europa i de la Mediterrània, Universitat de Girona 2024 / Alà Baylac-Ferrer, Francesc Feliu i Míriem Sallés (eds.). – Girona : Universitat de Girona - Edicions

UdG : Documenta Universitaria, maig 2026. – 1 recurs en línia (158 pàgines) : il·lustracions,

taules, gràfics ; cm. – (Linguae mundi ; 7). –

Comunicacions de dos seminaris, el primer duia per títol "Empordà i Rosselló, avui. Confluències i decalcatges en la llengua i les relacions humanes"

(Perpinyà, 1 i 2 de març de 2024) i el segon titulat

"El rossellonès literari" (Girona, 30 i 31 de maig de 2024). – Descripció del recurs: 10 de juny 2026

ISBN 978-84-8458-796-5 (Universitat de Girona).

ISBN 978-84-9984-745-0 (Documenta Universitaria)

I. Baylac-Ferrer, Alà, 1965- , editor literari II. Feliu, Francesc, editor literari III. Sallés, Míriem, editor literari IV. Universitat de Girona. Observatori de les Llengües d'Europa i de la Mediterrània

V. Empordà i Rosselló, avui. Confluències i decalcatges en la llengua i les relacions humanes (2024 : Perpinyà, França) VI. El rossellonès literari (2024 : Girona, Catalunya) 1. Literatura catalana – França –

Catalunya Nord 2. Català – Dialectes – França – Catalunya Nord 3. Rossellonès 4. Català – Context 5. Llibres electrònics

CIP 804.99(448.9)(063) PER

Amb el suport del Departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya, corresponent a l'ajut per a la concessió de les subvencions pluriennals Eurodistricte per al desenvolupament de projectes de cooperació a l'Espai Català Transfronterer, amb el títol *Els estudis catalans transfronterers: De Perpinyà a Girona i viceversa*, referència PRE175/23/000029, concedit per resolució de 02.11.2023, i per l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR) i el Departament de Recerca i Universitats de la Generalitat de Catalunya, corresponent a l'ajut per a donar suport a l'activitat científica dels grups de recerca de Catalunya (SGR 2022-2024), amb el títol *Llengua i literatura catalanes: història, memòria i identitat*, referència 2021SGR01147, concedit per resolució de 31.03.2023.

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

Agència
de Gestió
d'Ajuts
Universitaris
i de Recerca

Generalitat de Catalunya
Departament de Recerca
i Universitats

Observatori de les Llengües d'Europa i de
la Mediterrània Universitat de Girona

© del disseny de la coberta: Documenta Universitaria

© de la imatge de la coberta: Foto de Maxence Bouniort a Unsplash

© de l'edició: Universitat de Girona - Edicions UdG

© de l'edició: Documenta Universitaria

© del text: els seus autors i les seves autores

ISBN: 978-84-8458-796-5 (UNIVERSITAT DE GIRONA)

ISBN: 978-84-9984-745-0 (Documenta Universitaria)

DOI: 10.33115/b/9788499847450

Girona, maig 2026

Producció editorial — Documenta Universitaria

Aquesta obra està subjecta a una llicència de Creative Commons
(CC BY-NC-SA 4.0). La llicència completa es pot consultar a:
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Universitat
de Girona

Documenta
Universitaria

@DocUniv
documentauniversitaria.com

ÍNDEX

Preàmbul	7
Alà Baylac-Ferrer i Francesc Feliu	

Una comunitat cultural a banda i banda de la frontera

Dinàmica socioeconòmica de l'espai català transfronterer	13
Jaume Feliu	
La situació sociolingüística actual de la Catalunya Nord	27
Alà Baylac-Ferrer	
L'impacte de l'aplec per replantar la llengua amb classes i revistes entre els alumnes de primària a Catalunya Nord	45
Míriam Almarcha París	
L'OPLC, Oficina Pública de la Llengua Catalana	53
Lluís Dagues	

Aspectes de llengua

- Rellevància lingüística dels estudis (micro)dialectals:
varietats de català transfrontereres** 65
Carla Ferrerós Pagès - Francesc Roca Urgell
- Sobre la sil·labificació de les vocals altes** 77
Pep Serra
- Apunts i reflexions toponímiques de la
Catalunya del Nord estant** 95
Rémy Farré Salvatella

Qüestions de literatura

- Simona Gay (1898-1969), etnopoeta de mena** 103
Miquela Valls Robinson
- La llengua a la Catalunya del Nord: discursos
i poemes metalingüístics al segle XIX** 111
Estel Aguilar Miró
- El lloc de Renada-Laura Portet en la literatura
catalana contemporània** 141
Irene Muñoz i Pairet

PREÀMBUL

El volum que teniu a les mans reuneix un seguit de treballs, una mica diversos, que deriven de dos seminaris que es varen dur a terme, un a Perpinyà i l'altre a Girona, durant el primer semestre de l'any 2024. El primer d'aquests seminaris, que duia per títol *Empordà i Rosselló, avui. Confluències i decalatges en la llengua i les relacions humanes* (Perpinyà, 1 i 2 de març de 2024), volia centrar-se en l'anàlisi de les relacions transfrontereres existents entre aquests dos territoris tan propers i tan connectats històricament, sobretot en l'àmbit cultural. S'hi va fer un diagnòstic de la situació actual, s'hi van presentar diverses iniciatives de caire cultural o lingüístic, i també algunes recerques universitàries que sorgeixen dels centres d'investigació en temes catalans que hi ha a Perpinyà i a Girona. El segon seminari, titulat *El rossellonès literari* (Girona, 30 i 31 de maig de 2024), va centrar-se en la varietat lingüística rossellonesa i en la seva pràctica literària en la història recent i en l'actualitat. Diversos investigadors de la Universitat de Perpinyà i de la Universitat de Girona hi van exposar sengles treballs recents

sobre la qüestió i van debatre també amb Joan-Lluís Lluís, escriptor rossellonès en actiu.

Els dos seminaris que acabem d'esmentar formaven part de les activitats desplegades en el marc del projecte *Els estudis catalans transfronterers: de Perpinyà a Girona i viceversa* (maig de 2023 — juliol de 2024) un projecte de col·laboració entre l'Institut Franco-Català Transfronterer de Perpinyà (UPVD) i l'Institut de Llengua i Cultura Catalanes de Girona (UdG) que va ser objecte d'una Subvenció Eurodistricte per al desenvolupament de projectes de cooperació a l'Espai Català Transfronterer. Durant un any i escaig, doncs, estudiants i professors d'aquestes dues universitats catalanes, tan pròximes territorialment i tan distants alhora, per raons polítiques i administratives, vam intercanviar coneixements i experiència, i vam intentar bastir ponts a diferents nivells entre els estudis catalans que duem a terme. La concreció, l'obtenció i el desenvolupament d'aquest microprojecte cal atribuir-los a la voluntat dels professors homòlegs de les dues universitats i també al suport financer del Consell Departamental de Catalunya Nord i de la Casa de la Generalitat a Perpinyà, que promouen conjuntament, de fa anys, contactes i actuacions entre catalans de banda i banda de la ratlla estatal que migparteix la comunitat catalana fa més de tres segles i mig.

Els resultats són encoratjadors i ben concrets. Concrets perquè ens han permès, als estudiants i als professors, de trobar-nos en seminaris, taules rodones, reunions de treball, per intercanviar informació sobre les nostres investigacions, i també sobre el funcionament de les respectives universitats i formacions. Concrets, a més, perquè una bona part dels treballs compartits en els seminaris prenen cos ara, més enllà de les sessions mantingudes, en aquesta publicació, que contribueix a la divulgació tant de les realitats —universitàries, però no únicament— transfrontereres com de les investigacions que porten a termes docents i estudiants. Resultats concrets, finalment, perquè els dos instituts amb els respectius

responsables pedagògics han avançat en la posada en plaça d'una formació i titulació comuna entre les universitats de Perpinyà i Girona, en forma d'un màster d'estudis catalans que representa una continuació d'estudis que encara no existeix a Girona més enllà del Grau en Filologia Catalana, i una consolidació dels estudis catalans de Perpinyà que permetrà ampliar la col·laboració institucionalitzada entre els dos campus. D'aquesta manera, l'IFCT i l'ILCC contribueixen ben directament a la concreció del conveni entre les universitats de Perpinyà i Girona que vol prefigurar uns estudis superiors intercatalans i transfronterers.

No tenim cap dubte que aquest primer microprojecte seguirà amb altres propostes i amb una perennització de les relacions entre Perpinyà i Girona. Les contribucions recollides en aquest volum —una bella mostra de les recerques i les actuacions que es fan des de les nostres universitats de referència— en són, de moment, una penyora. Cal que agraïm a tots els autors dels treballs la feina feta, i també a la Míriam Sellés, estudiant de Girona, la seva eficaç col·laboració en la preparació de tots els materials per a la publicació. Naturalment, també agraïm per endavant l'interès de tots els qui fullejareu aquest llibre; que la lectura us sigui profitosa!

ALÀ BAYLAC-FERRER I FRANCESC FELIU

Perpinyà i Girona, avui: la llengua, la literatura reuneix els treballs sorgits de dos seminaris celebrats a Perpinyà i a Girona el 2024, en el marc del projecte **Els estudis catalans transfronterers: de Perpinyà a Girona i viceversa**. Des de mirades sociolingüístiques, dialectals, toponímiques, literàries i institucionals, el volum dibuixa un estat de la qüestió sobre la Catalunya Nord i sobre les relacions culturals que travessen la frontera.

Els estudis que s'hi apleguen parteixen d'un territori compartit i fragmentat alhora: l'espai català transfronterer. Hi trobem diagnòstics sobre la realitat socioeconòmica i lingüística, reflexions sobre l'ensenyament i les polítiques de promoció del català, aproximacions a la variació dialectal i a la toponímia nord-catalana, i lectures sobre figures i discursos de la literatura catalana del nord. El llibre no idealitza la frontera ni la dissimula: la posa al centre per entendre què separa, què comunica i què es pot construir encara entre Perpinyà i Girona.

**Documenta
Universitaria**

@DocUniv
documentauniversitaria.com

**Universitat
de Girona**